

РЕАКЦІЯ НА ПОДІЇ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ ТА ЕКОНОМІЦІ

ЗА 8-15.02.2019.

ЗАСІДАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 12.02.2019

РЕЗЮМЕ

12 лютого 2019 р. відбулося засідання Ради безпеки ООН щодо ситуації в Україні, скликане за ініціативою Росії під приводом 4ої річниці підписання Мінських угод

Виступаючи на цьому заході, постпред РФ при ООН Василь Небензя вкотре вже заявив, що Кремль не повинен виконувати Мінські угоди, бо він нібито непричетний до збройного конфлікту на Донбасі. А Захід використовує Україну «як пішака в геополітичному протистоянні з Росією».

Однак, обговорення було в цілому на користь України, а засідання, ініційоване Росією, було для останньої провальним. В рамках цього засідання було зроблено низку знакових заяв, в т.ч. партнерами України, які свідчать про дедалі глибше усвідомлення Заходом сутності агресії РФ щодо України. Окрім того, цього дня в ООН створили об'єднаний фонд гуманітарної допомоги Україні і закликали донорів долучитися до нього, щоб допомогти жителям Донбасу, які страждають від війни. Україна також повною мірою скористалася можливістю, щоб ще раз нагадати про російську агресію.

Таким чином, перебіг цього засідання Радбезу ООН можна вважати ще однією дипломатичною перемогою України, особливо важливою напередодні першого комплексного обговорення російської агресії проти України на спеціальному засіданні Генеральної Асамблеї ООН 20 лютого цього року, присвяченому 5-й річниці початку російської агресії щодо України.

Головною проблемою всіх міжнародних майданчиків, де обговорюється російська агресія, та документів, які там ухвалюються, залишається відсутність механізму впливу на агресора з метою досягнення задекларованої мети.

Продовження практики висловлення «глибокої стурбованості» без реальних наслідків для Росії стимулюватиме її до подальших агресивних дій щодо України та послаблюватиме авторитет керівництва України в контексті виборчої кампанії.

Саме тому залишається актуальним постійне лобювання продовження і поглиблення санкцій щодо Росії як з боку США, так і з боку ЄС. На всіх можливих майданчиках необхідно закликати західні країни до запровадження персональних санкцій щодо керівництва Росії та його оточення та переходу до секторальних санкцій у фінансовій, банківській та енергетичній сферах.

Водночас, існування чіткої позиції західного світу щодо невизнання анексії Криму, виборів в Криму та на окупованій частині Донбасу не виключає необхідності розробки Україною власної багатоваріантної стратегії та тактики відновлення територіальної цілісності України, а головне – здійснення послідовних дій для реалізації цього завдання.

РЕАКЦІЯ НА ПОДІЇ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ ТА ЕКОНОМІЦІ ЗА 8-15.02.2019.

ЗАСІДАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 12.02.2019¹²

лютого 2019 р. відбулося засідання Ради безпеки ООН щодо ситуації в Україні, скликане за ініціативою Росії під приводом четвертої річниці підписання Мінських угод.¹

МЗС вважає, що ця **російська ініціатива стала черговою «димовою завісою»**,² що має на меті відволікти увагу держав-членів ООН від першого комплексного обговорення російської агресії проти України на спеціальному засіданні Генеральної Асамблеї ООН 20 лютого цього року, присвяченому 5-й річниці початку російської агресії щодо України. Можливість призначення таких дебатів з'явилася завдяки внесенню восени 2018 року до порядку денного Генасамблеї на 2019 рік окремого пункту, присвяченого питанню України.³

Постпред РФ **Василь Небензя** заявив, що Кремль не повинен виконувати Мінські угоди, бо він нібито непричетний до збройного конфлікту на Донбасі. З його слів, передача Україні контролю над кордоном в Донецькій і Луганській областях можлива лише після ухвалення закону про особливий статус Донбасу, проведення виборів й обміну полоненими.⁴ У відповідь на це представник України **Володимир Єльченко** зауважив – Київ уже 13 разів безрезультатно пропонував Кремлю обміняти українських політв'язнів в Росії та окупованих територіях – на росіян, які засуджені в Україні.⁵

«Хотів би ще раз гранично ясно сказати, що ключовою перешкодою на шляху розв'язання кризи і нормалізації життя простих людей (на сході

¹ РФ скликає Радбез ООН щодо Мінських угод - Україна називає це "димовою завісою" // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2638330-rosia-sklikae-radbez-oon-sodo-minskih-ugod-ukraina-nazivae-ce-dimovou-zavisou.html>

² <https://www.facebook.com/oleg.nikolenko.50/posts/10217405944995808>

³ Спецдебати Генасамблеї ООН щодо України заплановані на лютий — Єльченко // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2610748-specdebati-genasamblei-oon-sodo-ukraini-zaplanovani-na-lutij-elcenko.html>

України) є відсутність виразної реакції західних країн на небажання Києва виконувати комплекс заходів, яким сьогодні виповнилося вже 4 роки. По суті, мова йде про саботаж резолюції РБ ООН 2202», - сказав Небензя.⁶

Він ще раз підкреслив, що відповідальність за все, що відбувається, несуть західні країни, в тому числі США, які посол Росії назвав «справжніми ляльководами всього цього майданного театру». Він також підкреслив, що «Захід абсолютно не цікавить сама Україна, її доля і добробут її громадян». За словами Небензі, Захід використовує Україну «як пішака в геополітичному протистоянні з Росією».⁷

Як приклад невиконання Україною Мінських домовленостей Небензя у своєму виступі згадав голову політради партії «За життя» **Віктора Медведчука**, якого нібито переслідують за його пропозицію, яка відповідає Мінським угодам. Небензя назвав Медведчука кандидатом у президенти України, що не відповідає дійсності.⁸

На I з'їзді "Опозиційної платформи - "За життя" Віктор Медведчук заявив про необхідність створення "автономного регіону Донбас" із закріпленням цього статусу в Конституції України.⁹

Василь Небензя в ході засідання Ради Безпеки по Україні також запросив заступника постпреда Великої Британії Джонатана Аллена відвідати окупований Крим. «Мені смішно слухати сентенції про тяжке становище населення Криму, про який говорив мій британський колега», – сказав Небензя у відповідь на заяву Аллена, що півострів не відвідують міжнародні делегації.¹⁰

⁴ Выступление и ответное слово Постоянного представителя России при ООН В.А.Небензи в ходе брифинга в СБ ООН по Украине // <http://russiaun.ru/ru/news/ukraine1120219>

⁵ Виступ представника України Єльченка на засіданні РБ ООН щодо ситуації в Україні // <https://www.youtube.com/watch?v=59bshekOIWk>

⁶ Небензя обвинил Киев в саботаже резолюции Совбеза ООН // <https://ria.ru/20190213/1550765367.html>

⁷ Россия: Запад использует Украину «в качестве пешки» в противостоянии с Россией // <https://news.un.org/ru/story/2019/02/1349061>

⁸ Небензя обвинил Киев в саботаже резолюции Совбеза ООН // <https://ria.ru/20190213/1550765367.html>

⁹ Медведчук хоче закріпити у Конституції автономний статус Донбасу // <https://www.pravda.com.ua/news/2019/01/29/7205195/>

¹⁰ Постпред РФ в ООН вирішив запросити британського представника в окупований Крим // <https://www.unn.com.ua/uk/news/1779779-postpred-rf-v-oon-virishiv-zaprositi-britanskogo-kolegu-v-okupovaniy-krim>

Однак, на думку завідувача відділом досліджень Центрального регіону НІСД **Олексія Їжака**, обговорення було в цілому на користь України, а засідання, ініційоване Росією, було для останньої провальним: «З боку Росії – це як мазохізм. Вона створює однакові заходи, коли їхній представник говорить дуже незрозумілі для решти учасників речі, а потім вислуховує про російську агресію і про те, що Росія має зробити».¹¹

В рамках цього засідання було зроблено низку знакових заяв, в т.ч. партнерами України, які свідчать про дедалі глибше усвідомлення Заходом сутності агресії РФ щодо України.

Напередодні цього засідання Ради безпеки 8 країн-членів ЄС – Франція, Німеччина, Польща, Бельгія, Велика Британія, Італія, Нідерланди та Швеція – виступили зі спільною заявою на підтримку незалежності та територіальної цілісності України, а також закликали РФ припинити підживлювати цей конфлікт. Ці країни також рішуче засудили загрози і обмеження для Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, що зберігаються, і які відбуваються переважно в невідконтрольній українській стороні районах Донбасу.¹²

Згодом, уже в ході засідання Радбезу ООН, представники країн-членів ЄС, що взяли участь в ньому, озвучували викладені в цій заяві тези, доповнюючи їх констатацією невиконання Росією взятих на себе зобов'язань у рамках Мінських домовленостей. Зокрема, дипломати констатували недотримання Росією угоди про припинення вогню на Донбасі, блокування в рамках Тристоронньої контактної групи питання про звільнення незаконно утримуваних, засуджених і заарештованих Росією громадян України та проведення в порушення угод нелегітимних «виборів» в окремих районах Донецької і Луганської областей.¹³

¹¹ Їжак: засідання Ради безпеки ООН, ініційоване Росією, було на користь України // <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=85093>

¹² Країни ЄС на скликаному РФ засіданні РБ ООН щодо Донбасу закликали Москву припинити підживлювати конфлікт // <https://ua.interfax.com.ua/news/general/565733.html>

¹³ Там же.

Представник Німеччини **Крістоф Хойзген** наголосив – Росія продовжує ігнорувати міжнародне право, порушила Будапештський меморандум, обмежує свободу судноплавства в Азовському й Чорному морі та незаконно утримує українських моряків у Москві. За його словами, російський міф про «зелених чоловічків» і «внутрішній український конфлікт» не відповідає дійсності, адже Крим і Донбас захопили і окуповують російські солдати, а Росія приховує правду про це. «Слухаючи Василя Небензю, у мене прямо склалося враження, що це Україна напала на Росію, а не Росія на Україну», – відреагував на початку своєї промови Хойзген на висловлювання представника РФ, що прозвучали перед цим. Він додав, що спроби представників РФ за допомогою різних неправдивих заяв дистанціюватися і уявити себе непричетними до того, що відбувалося в 2014 р. в Криму і на Донбасі були пізніше нівельовані показаним по російському ж телебаченню визнанням, що президент РФ Путін наказав спецслужбам захопити Крим ще 20 лютого 2014 р.¹⁴

"Наші російські друзі роками кажуть, що, мовляв, в Україні був "переворот", скидання уряду. Ми всі знаємо, що насправді це було російське вторгнення. Російські військові були напряму залучені до окупації, у тому числі, Донецька", - пояснив німецький дипломат.¹⁵

А в.о. постійного представника США при ООН **Джонатан Коен** запевнив, що США не скасують санкції проти РФ, поки Україна не відновить контроль над Кримом і Донбасом.¹⁶ Позиція США полягає в тому, що лише виведення російських військ з окупованих Росією Криму і Донбасу є єдиним

¹⁴ В Украине нет "внутреннего конфликта", а произошло вторжение РФ, чьи солдаты до сих пор оккупируют Крым и Донбасс, заявил постпред Германии в ООН // <https://interfax.com.ua/news/general/565723.html>

¹⁵ Німеччина не вірить заявам про "внутрішній конфлікт" в Україні, насправді це російське вторгнення, - представник в ООН Хойзген // https://sensor.net.ua/ua/news/3111381/nimechchyna_ne_viryt_zayavam_pro_vnutrishniyi_konflikt_v_ukrayini_naspravdi_tse_rosiyiske_vtorgnennya

¹⁶ Засідання Ради Безпеки ООН щодо ситуації на Донбасі (переклад) // <https://www.youtube.com/watch?v=wKNZfOsA0iQ>

прийнятним шляхом врегулювання ситуації в Україні, на який має погодитися світове співтовариство.¹⁷

А заступник постійного представника Литви при ООН **Рідас Петкус** нагадав, що блокада Керченської протоки Росією погіршує і так складну економічну ситуацію на сході України.¹⁸

Секретаріат ООН не вважає конфлікт на сході України сплячим чи замороженим. Про це під час скликаного Росією з нагоди 4ої річниці підписання Мінських домовленостей засідання Ради Безпеки ООН заявив помічник Генсека ООН **Мирослав Єнча**.¹⁹

Ці події відбувалися на тлі зниження авторитету Росії в ООН. Так, 26 січня 2019 р. Росія не зуміла зупинити засідання Ради Безпеки США щодо Венесуели, яке було запропоноване США. Лише 4 з 15 членів РБ ООН проголосували за непроведення засідання, а 9 проголосували за його проведення, двоє утрималися.²⁰

Нагадаємо, що ще одним свідченням міжнародної підтримки України стало ухвалення Генеральною асамблеєю ООН у грудні 2018 р. резолюції А/С.3/73/L.48 "Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна". Це вже третя ініційована Україною резолюція ООН про стан прав людини у Криму за останні три роки. Перші дві були ухвалені Генасамблеєю 2016-го і 2017-го року (відповідно 71/205 та 72/190). Цей документ містив цілу низку нових статей, зокрема щодо необхідності найменування Криму та Севастополя «тимчасово окупованими Російською Федерацією».²¹

¹⁷ Врегулювання ситуації можливо тільки після виведення військ РФ з Криму і Донбасу – США // https://dt.ua/UKRAINE/vregulyuvannya-situaciyi-mozhlivo-tilki-pislya-vivedennya-viysk-rf-z-krimu-i-donbasu-ssha-302577_.html

¹⁸ Ситуацію на сході України ускладнює блокада Керченської протоки, – Литва в ООН // <https://uatv.ua/sytuatsiyu-na-shodi-ukrayiny-uskladnyuye-blokada-kerchenskoyi-protoky-lytva-v-oon/>

¹⁹ По инициативе России в Совбезе состоялось открытое заседание по ситуации на востоке Украины // <https://news.un.org/ru/story/2019/02/1349061>

²⁰ РФ не змогла не допустити засідання РБ ООН стосовно Венесуели // <https://www.unn.com.ua/uk/news/1776040-rf-namagalasya-ne-dopustiti-zasidannya-rb-oon-stosovno-venesueli>

²¹ Генасамблея ООН ухвалила нову резолюцію про порушення РФ прав людини в Криму, поіменно згадуються Сенцов, Балух та Куку // https://censor.net.ua/ua/news/3103751/genasambleya_oon_uhvalyla_novu_rezolyutsiyu_pro_porushennya_rf_prav_lyudyny_v_krymu_poimennenno_zgadyuyutsya

Україна повною мірою скористалася можливістю, щоб ще раз нагадати про російську агресію. Так, постпред України в ООН **Володимир Єльченко** на засіданні Радбезу озвучив факти щодо присутності РФ на окупованому Донбасі: там перебуває більше 35 тис. осіб з числа російських збройних формувань, яких підтримують понад 2 тис. військовослужбовців російської армії. Єльченко також уточнив, що загальна чисельність військовослужбовців ударної наступальної групи на російсько-українському кордоні, включаючи угруповання на окупованих територіях і тих ділянках, які прилягають до Донбасу і Криму, становить 87 750 осіб.²²

Вибір росіянами дати не випадковий ще й тому, що на 12 лютого в ООН була запланована презентація Плану гуманітарного реагування для України на 2019 рік (ПГР). План був оприлюднений 31 січня 2019 р. Офісом ООН з координації гуманітарних питань в Україні.²³

В рамках презентації Плану координатор системи ООН/координатор з гуманітарних питань в Україні **Оснат Лубрані** доповіла державам-членам ООН в Нью-Йорку про гуманітарну ситуацію в Україні під час відео-включення з Києва. План передбачає надання гуманітарної допомоги близько 2,3 млн людей по обидва боки «лінії розмежування» на суму 162 млн доларів.²⁴

Реалізацію гуманітарної допомоги на Донбасі будуть забезпечувати понад 40 організацій, в тому числі агенції ООН, національні та міжнародні організацій. Очікується, що фінансування плану здійснюватиметься за рахунок внесків донорів.²⁵ План на поточний рік є частиною ширшої Стратегії гуманітарного реагування для України на 2019-2020 рр.,

²² Радбез ООН: Єльченко озвучив кількість бойовиків і російських військових на Донбасі // <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/radbez-oon-yelchenko-ozvuchiv-kilkist-boyovikiv-i-rosiyskih-viyskovih-na-donbasi-50005936.html>

²³ Гуманітарним організаціям необхідно 162 млн дол. США для забезпечення реагування на гуманітарну ситуацію на Сході України // <http://un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4591-humanitarnym-orhanizatsiyam-neobkhdno-162-mln-dol-ssha-dlya-zabezpechennya-reahuvannya-na-humanitarnu-sytuatsiyu-na-skhodi-ukrayiny>

²⁴ Для допомоги мільйонам людей на Сході України, які ледве зводять кінці з кінцями, терміново потрібно 162 млн дол. США // <http://un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4602-dopomoha-shid>

²⁵ ООН розгляне план гуманітарної допомоги Україні // <https://www.rbc.ua/ukr/news/oon-rassmotrit-plan-gumanitarnoy-pomoshchi-1549955382.html>

підготовленої Управлінням ООН з координації гуманітарних питань у співпраці із урядом України.²⁶

Окрім того, цього дня в ООН створили об'єднаний фонд гуманітарної допомоги Україні і закликали донорів долучитися до нього, щоб допомогти жителям Донбасу, які страждають від війни. Про це на спеціальному засіданні ООН щодо Плану гуманітарної допомоги на сході України на 2019 р. заявила помічниця генсекретаря ООН з гуманітарних питань **Урсула Мюллер**.²⁷

Новостворений Об'єднаний фонд гуманітарної допомоги Україні (Ukraine Humanitarian Pooled Fund) належить до т.зв. Country-based Pooled Funds («Країнових об'єднаних фондів») ООН, які дозволяють донорам – урядам, міжнародним та неурядовим організаціям – направляти свої внески на підтримку місцевих гуманітарних зусиль. Таким чином, кошти можуть доходити до гуманітарних партнерів у зонах конфлікту більш вчасно, скоординовано та цілеспрямовано. Представники делегацій Швеції та Литви у своїх виступах повідомили, що їхні уряди вже внесли кошти до фонду. Уряд Швеції пожертвував \$1 млн.²⁸

РИЗИКИ:

В контексті виборчої кампанії в Україні відсутність видимого прогресу в результаті засідання буде використано політичними опонентами для критики зовнішньополітичного курсу України та очільника держави. Така критика підриває авторитет України на міжнародній арені, знижує можливості української дипломатії для формування широкого фронту демократичних держав, які підтримують суверенітет і територіальну цілісність держави.

²⁶ ООН розгляне план гуманітарної допомоги Україні // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2638495-oon-rozglane-plan-gumanitarnoi-dopomogi-ukraini.html>

²⁷ В ООН заснували фонд гуманітарної допомоги Україні // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2639169-v-oon-zasnuvali-fond-gumanitarnoi-dopomogi-ukraini.html>

²⁸ В ООН створили Об'єднаний фонд гуманітарної допомоги Україні //

https://censor.net.ua/ua/news/3111379/v_oon_stvoryly_obyednanyyi_fond_gumanitarnoyi_dopomogy_ukrayini

З метою запобігання такій ситуації, необхідно забезпечити аргументоване позитивне коментування результатів Генасамблеї.

Не виключена спроба внесення для обговорення на подальших засіданнях Генасамблеї певних пропозицій та ідей, які не повною мірою відповідають інтересам України, на кшталт «плану Сайдіка».

28 січня 2019 р. зі слів спецпредставника голови ОБСЄ в Україні та у Тристоронній контактній групі у Мінську **Мартіна Сайдіка** стало відомо, що існує новий план мирного врегулювання конфлікту на Донбасі, який повинен замінити Мінські домовленості. Про це він розповів у інтерв'ю австрійській газеті *Kleine Zeitung*.²⁹ За словами австрійського дипломата, новий план був презентований під час останнього засідання Ради міністрів закордонних справ ОБСЄ у грудні у Мілані, де були присутні представники України, Росії, Німеччини та Франції і "могли задавати питання та робити коментарі". Повідомляється, що за цим концептом, ООН та ОБСЄ мають діяти не паралельно, а разом під спільним керівництвом на чолі з так званим спеціальним представником: це стосується як військового та поліцейського компонентів з боку ООН, так і спостережної місії ОБСЄ, яка вже діє на місцях.³⁰

Однак тоді ООН відхрестилася від цих ініціатив. Речник Генсекретаря ООН **Стефан Дюжаррік** запевнив, що Генеральний секретар ООН не отримував звернень від спецпредставника ОБСЄ щодо нового "мирного плану" для Донбасу.³¹

А Координатор системи ООН - координатор з гуманітарних питань в Україні **Оснат Лубрані** заявила, що ООН не має відношення до плану

²⁹ В ОБСЄ розповіли про новий план щодо Донбасу на заміну Мінським угодам // <https://www.pravda.com.ua/news/2019/01/28/7205089/>

³⁰ Миротворці для Донбасу: у Сайдіка розповіли про "неформальний документ" // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2625513-mirotvorci-dla-donbasu-u-sajdika-rozpovili-pro-neformalnij-dokument.html>

³¹ Сайдік не узгоджував свій "мирний план" з ООН - речник Генсека // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2630597-sajdik-ne-uzgodzuvav-svij-mirnij-plan-z-oon-recnik-genseka.html>

спеціального представника ОБСЄ, хоча й підтримує будь-які зусилля для встановлення миру на Донбасі.³²

В Україні його сприйняли також критично. Міністр закордонних справ **Павло Клімкін** зазначив, що план Сайдіка не містить принципово нових пропозицій.³³ А Президент України **Петро Порошенко** заявив, що миротворці ООН не будуть ескорт-сервісом для спостерігачів ОБСЄ, вони "мають творити мир і мати мандат відповідальності на окупованій території".³⁴ Цю ж позицію підтримав постійний представник Німеччини при ООН Крістоф Хойзген на засіданні Ради безпеки ООН. «Ми також готові підтримати місію ООН, яка обговорювалася. Мандат, запропонований для неї Росією, що миротворці ООН мають захищати СММ ОБСЄ, – я думаю, що це жарт, оскільки для того, щоб вони мали вільний доступ і пересування, – для цього лише знадобиться один телефонний дзвінок від російського президента», – наголосив Хойзген.³⁵

Аверічева О.С., Горобчишина С.А., Кисельов С. С.,

Кордун О.О., Ясинська Л.А.

Аналітично-інформаційний відділ

Національний інститут стратегічних досліджень

березень 2019 р.

³² В ООН открестились от "мирного плана" Сайдика по Донбассу // <https://www.unian.net/politics/10429107-v-oon-otkrestilis-ot-mirnogo-plana-saydika-po-donbassu.html>

³³ Клімкін про "новий план" по Донбасу: Ті самі яйця, лише в профіль // <https://www.pravda.com.ua/news/2019/01/29/7205176/>

³⁴ <https://twitter.com/poroshenko/status/1092550301406711815>

³⁵ В Німеччині назвали жартом пропозицію РФ щодо потреби захисту спостерігачів СММ ОБСЄ з боку миротворців ООН // <https://www.unian.ua/war/10444095-dzvinka-putina-dostatno-shchob-obsye-otrimala-vilniy-dostup-na-donbasi-nimechchina-v-oon.html>